

Lezing door Peter Eyckerman, “Datering oude foto’s”

Een belangrijk deel van het onderstaand verslag is met dank over genomen van Marcel van de Krol, Afd. Blad Amersfoort en omstreken 2016-2.

De presentatie van Peter Eyckerman was absoluut uniek: inhoudelijk zeer sterk, buitengewoon leerzaam en zeer animerend. Het verhaal was doorspekt met voorbeelden van hoe je daadwerkelijk aan de gang gaat. Een echte aanrader.

Peter Eyckerman en Ronald Kok krijgen de beamer aan de praat

De lezing van de heer Peter Eyckerman (voor zijn website: [Klik Hier](#)) over datering en identificatie van oude foto’s onder het motto: “Achter elke foto schuilt een verhaal”.

Waar gaat het om?:

- Wanneer is die oude familiefoto of portretfoto genomen?
- Wie staat er eigenlijk op?
- Is dat nu mijn overgrootvader of mijn betovergrootvader?

Wie was de Fotograaf?

Zoek de fotograaf op in de “Directory of Photographers in Belgium” of voor Nederland “Photographers in the Netherlands”. De activiteitsperiode op een bepaald adres geeft meteen een idee in welke periode de foto genomen is. Het is van belang dat je kijkt naar de naam van de fotograaf en zijn woonplaats. Aan de hand van het adres van de fotograaf kun je uitzoeken van wanneer tot wanneer hij actief was.

Peter Eyckerman: Achter elke foto schuilt een verhaal

Welk afdrukprocédé is gebruikt?

Bepaal het fotografisch afdrukprocédé. Een goede hulp is Graphicsatlas.org. De meest voorkomende afdrukprocédés zijn albumine (1860–1895), collodion/gelatine POP (1885–1910) en gelatine-zilver DOP afdrukken (1890–2000). De verschillende soorten foto's zijn (periodes gebaseerd op algemeen commercieel gebruik voor portretfoto's):

- Daguerrotypie (op koper) 1842–1860
- Ambrotypie (op glas) 1852–1860
- Albuminedruk 1858–1895
- Carte-de-visite 1858–1915
- Kabinetkaart (grote carte de visite) 1866–1915
- Kooldruk (blijvend zwart wit) 1864–1895
- Zwart-wit afdruk (POP-DOP) 1885–heden
- Postkaart 1900–heden (voor portretfoto's tot de jaren 1950)
- Andere formaten en amateurfoto's 1900–heden

Hier volgen enkele voorbeelden waar je op moet letten om het jaartal van een foto in te schatten. De hoeken van de foto waren recht tot ongeveer 1870 en daarna afgerond en vanaf die tijd waren er ook zwarte of rode lijnen om de foto. Tot in de jaren 1860–70 kijken mannen recht in de lens, vrouwen kijken meer opzij.

Van 1880–1889: de foto krijgt meer achtergrond. Daarvoor gebruikte men meestal een kale muur. De fotograaf heeft een meer uitgebreid visitekaartje op de achterkant van de foto. De geportretteerde is in de jaren 1860 meestal ten voeten uit in beeld, daarna maar tot aan de knie of als buste (tenzij voor huwelijks- en communiefoto's). Dat heeft zijn weerslag op de kledingelementen die gebruikt kunnen worden voor datering.

De kledij kan een aanwijzing geven

Dateer de kledij. Vooral vrouwenkledij is hiervoor interessant, de mode evolueerde snel en er is veel documentatie over te vinden. Vanaf 1890 waren de foto's scherp tot ongeveer aan de buste en de verdere onderkant was vaag gemaakt. In die tijd kwamen ook de pofmouwen in zwang. 1900–1910: de vrouwen hebben soms een dot haar op het hoofd, uiteraard alleen te zien als zij geen hoed op hebben en hebben een wespentaille. Dit laatste was er voordien ook maar verdwijnt vanaf 1911. Vanaf 1915 zijn de rokken iets korter, daarvoor tot aan de enkels. Vanaf 1914 een onbedekte hals.

Tot circa 1890 kwamen koppels niet vaak samen voor op één foto. Meestal heeft men een portret van de man en van de vrouw apart. Vanaf 3–4 jaar zijn de jongens in een korte broek, daarvoor droegen alle kinderen een jurkje. Details vertellen meer over de persoon. Zoals medailles, juwelen, ringen, spullen in het studiodecor enzovoort. Als je een foto gescand hebt (best op 600dpi), open het in een fotoprogramma en zoom in op het voorwerp. Je komt dan soms voor verrassingen te staan wat er op een ring of medaille staat.

Bij welke gelegenheid werd de foto gemaakt?

In combinatie met genealogische gegevens kan dat een heel nauwkeurige datering geven, denk aan huwelijk of communie.

Type karton

De kartonnen drager van carte-de-visite type foto's werd almaar dikker en groter, ook de grootte van postkaartfoto's evolueerde in de tijd:

- 1854–1870 dikte 0,3–0,5 mm
- 1870–1885 dikte 0,5–0,7 mm
- 1885–1890 dikte 0,7–1,0 mm
- 1890–1914 dikte 1,0–1,2 mm

Wil je van twee portretfoto's weten of het dezelfde persoon is, open dan de twee foto's in een fotoprogramma, zorg dat de ogen even groot zijn door middel van in/of uitzoomen en zet de twee foto's naast elkaar. Nu trek je horizontale lijnen van links naar rechts over de kin, mond, neus, ogen, voorhoofd enzovoort. Nu zou je een gelijkenis kunnen zien. Dit geldt niet voor de oren want de ene persoon kan iets voorover kijken en de ander iets omhoog, dan verandert de stand van de oren.

Wat kostte het vroeger om een foto te laten maken? De prijs van een set van 12 cartes-de-visite foto's vergeleken met het loon van een arbeider:

- jaren 1860: 3–6 daglonen
- jaren 1880: 1,5–3 daglonen
- jaren 1890: 1,5–3 daglonen
- jaren 1900: 1–2,5 daglonen

Baseer je nooit op slechts één kenmerk, het is de combinatie van zoveel mogelijk elementen die een datering betrouwbaar en nauwkeurig maakt. Veel succes.

Tijdens de pauze konden toehoorders hun meegebrachte foto's met Eyckerman bespreken. Van die gelegenheid heb ik ook gebruik gemaakt. Van de eerste foto uit het album van een grootmoeder van mij had ik geen idee wie het gefotografeerde oudere echtpaar was (wel een ongefundeerd vermoeden). Ik was verrast door zijn commentaar: die foto is uit 1880! De geboorte van grootmoeder was begin 1881. Dit sterkt me in aanname dat het een foto van haar grootouders was.

(RT)